

Svenskskyddsgrenen

Är den absolut roligaste och mest innehållsrika av våra bruksgrenar! Skyddet brukar kallas hundsportens formula 1 och det är helt sant att Svenskyddet är en klass för sig...

En kortfattad beskrivning är att hunden ihop med sin förare får vara hjältar och hitta, stoppa, hålla fast, avvärja, bevaka och transportera busar (figuranter kallas de på tävling). Många av Sveriges bästa tävlande skyddshundar är dessutom arbetande tjänstehundar hos duktiga väktare och polisförare. I tävlingsformen "skydds" liknar många moment verkligheten för vad en bra tjänstehund bör klara. Endast specialutbildade och auktoriserade figuranter, tävlingsledare och domare får användas på tävling!

För att få tävla i skydds så krävs en licens från SBK. Föraren ska innan licens ges ha genomgått en teoriutbildning. Dessutom ska både hunden och föraren godkännas, som lämpliga för grenen. En hund med olämpliga mentala egenskaper kan bli farlig om den ges felaktig bett-träning. Väldigt viktigt tycker vi är att föraren visar på mognad, hundkunskap och erfarenhet. Att få en hund arg klarar de flesta med lite hundkunskap enkelt av, att få en hund att gå bra i Svensksskyddet eller i tjänst kräver något helt annat! En bra skyddshund ska kunna sortera och vara mycket medveten om vad som är hotfullt respektive under kontroll. Lika viktigt som en duktig förare och lämplig hund är bra träningskompisar. Träningsfiguranterna och deras förmåga är avgörande för hur bra skyddshunden blir! Alla hundar är olika och det är nödvändigt att kunna anpassa sin skyddsträning efter vilken hundindivid man tränar. Dåliga figuranter kan lätt förstöra mycket lovande skyddshundar liksom bra figuranter kan bygga och utveckla hundar som inte har "så mycket i sig". Verkar skyddet intressant så be att få titta när en skyddsgrupp i närheten tränar. De flesta brukshundsklubbar i landet har någon "träningsansvarig" för skydd, hör med din närmsta klubb. De som är duktiga i grenen tränar oftast med positiva metoder och har inget att dölja.

Skyddet är precis som de andra bruksgrenarna uppbyggd med lägre, högre och sist en elitklass, appellklass saknas –den får man avverka i någon av de andra tre. Lydnadsmomenten, budföringen och uppletandet är exakt likadana så jag koncentrerar mig på att försöka beskriva det som är specifikt i skyddet. Hundarna ska förutom ovannämnda och sitt skyddsarbete även avverka ett spår.

Spåret är ungefär hälften mot vad spårhundarna har fast utan upptag. På tävling så anvisas ekipaget en upptagslinje där det är tänkt att förövaren sprungit iväg. En spårläggare lägger ut spåret ungefär en timme innan det är dags för hunden att släppas på. Domarna dömer oftast bara fram till första pinnen och ibland så följer dom med ekipaget, ibland kan dom se hundens arbete från påsläppspunkten. Spåret är för att kontrollera att skyddshunden kan spåra en förrymd buse och plocka upp saker denne droppat på vägen.

I elitklass så ingår dessutom ett avsök. Avsöket tillhör skyddsmomenten men brukar förläggas i skogsområden. Det är upplagt som ett vanligt sök fast hunden har munkorg på sig. I vanligt sök är tanken att man hittar snälla personer som gått vilse eller skadat sig. I skyddet så letar man efter förrymda värstingar som sprungit in i skogen för att gömma sig. Då hunden hittar en sån (kallas figurant även i avsöket) ska den bevaka figuranten och skälla för att vägleda sin förare. När föraren kommer fram så hjälps ekipaget åt att transportera figuranten till mittstigen. Oftast följer en av domarna med ut för att kunna se ordentligt hur ekipaget arbetar. Rutan är hälften av vad en elitsöksruta är och det finns två figuranter att leta reda på. Bedömningen jämfört med vanligt sök är annorlunda. Hälften av poängen hör till hur hunden arbetar i rutan. Den andra hälften delas på två och ges för hur hunden arbetar vid respektive figurant. Skyddshunden får INTE röra figuranterna, den ska bara hitta och bevaka dem.

Om vi tänker oss en normal tävlingsdag för en elitskydds hund så inleds den med lottdragning. Därefter åker antagligen alla ut och tilldelas sina spår. Sedan brukar avsöket komma och då ska hunden hitta sina två figuranter i en sökruta. Sen har vi ett uppletande och på det hela lydnadsprogrammet. Allra sist på tävlingsdagen brukar höjdpunkten ligga, planskyddet. Det är ett tufft program för både hundarna och deras förare...

Planskyddet

Lindjaskita försedd med munkorg och bevakar en figurant <fotograf Anna Lindelöf>

Äntligen brukar de flesta hundar tycka då det är dags! Under de första momenten i skyddet är hunden försedd med en munkorg. Under andra halvan av planskyddet så har figuranterna istället en vadderad skyddsärm som hunden ska bita i. Figuranterna ska försöka att slå ner föraren och rymma. Hunden ska avvärja figuranternas försök att slå till föraren. Hunden ska även stoppa flyktförsök och den ska bevaka figuranten tills föraren hunnit fram. I de lägre klass ingår både munkorgs arbete och ärmarbete fast det är färre moment än i elitklassen. I högre blir det några nya moment som tillkommer och i elitklass är det ett digert program som tar cirka en kvart att

genomföra. Jag ska försöka att på ett enkelt sätt förklara elit-klassens program eftersom det är från elitskyddet man ofta ser på bilder och mästerskap. Själv tyckte jag det var jätteförvirrande och att domarna bedömde konstigheter innan jag fick möjligheten att träna och lära mig mer.

Genomgående att tänka på när man ser skydds är att hunden ALDRIG får bita eller med munkorg stöta en figurant som "gett upp". Har figuranten slutat försöka slå sig fri, stoppat sitt flyktförsök eller blivit passiv så ska hunden genast sluta stöta eller släppa ärmen och bara bevaka, tills föraren kommer fram och om så behövs avväpnar "busen". När föraren kommit fram så visar man alltid på tävling att man tillsammans kan transportera bort busen. i andra moment än just "transport" så bedöms inte själva utförandet, domarna vill bara se att föraren har kontroll på hunden!

Innan planskyddet börjar så har tävlingsledaren en genomgång med alla förarna, tävlingsledaren förklarar då hur just dagens program är upplagt. Det är alltså nästan exakt lika förutsättningar oberoende vilket startnummer man dragit. Vid denna genomgång kontrolleras alla munkorgar så att de är hela och funktionella. Detta för att undvika att någon hund ska skada sig själv eller figuranterna.

Programmet startar med att föraren och hunden kommer in på appellplanen och ställer upp där tävlingsledaren anvisat. Hunden ska förses med sin munkorg om den inte redan har den på. När ekipaget är redo så ropar tävlingsledaren in en figurant som kommer in på planen och ställer upp helt passiv cirka 40 meter ifrån, med sidan åt hunden. På order från tävlingsledaren så skickar föraren sin hund (oftast används kommandoordet "revir" när man skickar hunden). Hunden ska endast fram och bevaka figuranten. När tävlingsledaren säger till får föraren ta sig ner till sin hund och hämta den och figuranten. Hunden får alltså i elit börja med ett moment där den inte får vidröra figuranten alls!

Därefter ska ekipaget transportera runt figuranten och rätt var det är försöker denne slå ner föraren. Hunden ska då blixtnsnabbt stoppa försöket genom att stöta med korgen. Det man helst vill är att hunden gör ett ordentligt angrepp, så att om den skulle varit utan munkorg skulle figuranten blivit biten och fått rejält ont. "Busen" ska ju helst inte hitta på fler dumheter! På tävling har figuranterna nästan alltid en skyddsväst och annan utrustning på sig, så att de inte får ont eller blir skadade! Detta bedöms som två moment. Först visar domarna hur bra själva transporten varit, därefter ges betygen på överfallet.

Efter "transport och överfall" kommer ett av de mest spektakulära momenten som kallas "fasttagande". I fasttagandet så simulerar man att busen istället för att försöka slå sig fri, istället ska försöka fly. Figuranten börjar momentet genom att springa från platsen och på tävlingsledarens order får föraren skicka sin hund. Hunden ska då på bästa sätt stoppa den flyende och allra bäst är om den försöker bita ordentligt i ryggen. Så det som händer om det ser bra ut är att figuranten får en kraftig stöt och då stannar denne direkt.

När den stannat så får hunden inte försöka bitas mera utan ska bara bevaka tills föraren kommer. Skulle hunden stöta en figurant som stannat och blivit passiv så nollas hela momentet.

Därefter kommer ett moment som kallas korgbevakning. Detta går ut på att hunden själv ska hålla koll på busen medan föraren går iväg till en anvisad plats. Tjänstemässigt skulle man kunna tänka sig att efter busen försökt slå ner polisen och sen försökt fly så vill hundföraren ha förstärkning! Han eller hon går iväg för att tillkalla hjälp medan hunden sätts på att bevaka den besvärlige "brottslingen". Man placerar alltså sin hund vid en figurant och går själv iväg, sen gör figuranten tre flyktförsök. Vid varje försök att ta sig från platsen ska hunden snabbt stoppa med korgen. När hunden stött ska figuranten stanna och bli passiv.

Hunden är utplacerad för att bevaka figuranten <Fotograf Dag Lindén>

Det sista av korgmomenten kallas "dubbelretning". Förare och hund transporterar en figurant (ofta den som nyss försökte fly!) förbi en hel grupp med människor. När de gått förbi så kommer en annan figurant ut ur folksamlingen med en käpp höjd som för att slå ner föraren bakifrån. Hunden ska utan kommando själv upptäcka hotet bakifrån och avvärja även den "busen". Hunden måste alltså dels hålla kontrollen på figuranten dom transporterar men även upptäcka att en annan kommer bakifrån.

Akita har upptäckt hotet bakifrån och tänker ta hand om problemet! <Fotograf Dag Lindén>

Skulle figuranten som kommer bakifrån hinna fram till föraren så har man nollat momentet. Föraren får på inget sätt hjälpa sin hund utan den ska själv vara så vaksam på folksamlingen att den har kontroll över hela situationen. Föraren ska efter hunden stött figuranten ta käppen från denne som försökt slå ner och sen transportera båda figuranterna ett kort tag.

Efter dubbelretningen så tar föraren av munkorgen och lämnar över den och käppen till tävlingsledaren.

Därefter börjar del två, ärm-momenten. Figuranten har då på sig en speciell skyddsärm som är vadderad. Det är alltid den arm som skyddsärmen sitter på som figuranten kommer att hota hunden med och hunden ska inte bita nån annanstans!

Ärm momenten börjar med "transport överfall". Precis som i korgdelen så transporterar man runt figuranten och denne försöker slå sig fri. Hunden ska direkt stoppa överfallet genom att bita i ärmen. Direkt när hunden biter ska figuranten bli passiv och hunden släppa. Sen visar föraren att den har kontroll genom en kort transport. Och precis samma som tidigare så ges två betyg. Det första domarna visar är för själva transporten och det andra hur bra hunden lyckades avvärja överfallet.

Moment Ärmtransport <fotograf Dag Lindén>

Nästa moment. "modprov" påminner om motsvarigheten i korgarbetet som kallas fasttagande. Även detta går ut på att busen försöker fly. Skillnaden är att när hunden ska stoppa den flyende så vänder den om och hotar hunden. Figuranten har en käpp i handen som den ska försöka slå ner hunden med. Tävlingsledaren säger till figuranten att springa, och på tävlingsledarens order ska föraren skicka hunden efter figuranten. När hunden närmar sig säger tävlingsledaren "kommer" varpå figuranten tvärvänder och springer med höjd ärm rätt emot hunden och försöker skrämma den. Hunden ska då hoppa upp och bita sig ordentligt fast i ärmen. Föraren beordrar figuranten sen att "stå stilla" och då denne blir still ska hunden direkt släppa ärmen och istället bevaka figuranten tills föraren hunnit fram. Även i detta moment ska "busen" avväpnas och sen transporteras ett kort slag. I modprovet så får ekipaget poäng för både själva bitandet och momentet i stort men även släppandet. Det är alltså lika viktigt att hunden kan sluta bitas då figuranten inte försöker fly längre.

Lindjax Akita vid ett modprov <fotograf Dag Lindén>

Sen är det dags för ärmbevakning som fungerar på liknande sätt som korgbevakning. Hunden placeras vid figuranten och föraren går iväg. Busen försöker fly tre gånger och hunden ska stoppa genom att bita.

Ärmbevakning <fotograf Dag Lindén>

Allra sist kommer momentet "flykt med skott". Vid detta moment så flyr figuranten (som nu fått tag i ett vapen) ifrån platsen. På tävlingsledarens order får föraren skicka sin hund, figuranten har då hunnit springa ungefär 25 meter. När hunden kommit halvvägs så vänder sig busen och avlossar ett skott (på tävling används lösplugg!) mot hunden. Hunden ska då fullfölja jakten och ta ett ordentligt tag i vapenärmen. När figuranten skjuter får föraren börja springa för att hjälpa sin hund. Under tiden föraren försöker hinna fram så "slåss" figuranten mot hunden och försöker ta sig fri. Direkt föraren kommit fram ska han eller hon direkt avvärpa figuranten och därefter beordra att den ska "stå stilla". Figuranten ger upp och hunden ska sluta bita. I och med detta så är en väldigt innehållsfull dag över för det som kallas "svensk skyddshund"...

Lindjax Akita drog omkull den flyende och skjutandes figuranten på SM 2005 <fotograf Anette Jaxner>

Text

Louise Abrahamsson och Stefan Mattson